

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AMMATTILAISTEN KOULUTUS

Osio 1

**Ikääntyneisiin kohdistuvan perhe- ja
lähisuhdeväkivallan yleisyys,
merkit ja oireet**

Määritelmät

Photo by Danie Franco on Unsplash

Ikääntyneisiin kohdistuvan perhe- ja lähisuhdeväkivallan määritelmiä

United Kingdom's Action on Elder Abuse in 1995

“yksittäinen tai toistuva teko tai asianmukaisten toimenpiteiden puute missä tahansa vuorovaikutussuhteessa, jolta odotetaan luottamusta ja joka haavoittaa fyysisesti tai henkisesti ja tuottaa fyysisistä tai henkistä pahoinvointia”

U.S. National Academy of Sciences

”a) tahalliset teot, jotka haavoittavat fyysisesti tai henkisesti tai luovat riskin tällaiselle haavoittuvuudelle (joko tahallisesti tai tahattomasti) ikääntynyttä hoitavan tai muun luottamussuhteessa olevan henkilön toimesta, tai
b) ikääntynyttä hoitavan henkilön epäonnistuminen ikääntyneen perustarpeiden täyttämisen tai haavoittuvassa asemassa olevan ikääntyneen suojelemisessa”

Ikääntyneisiin kohdistuvan perhe- ja lähisuhdeväkivallan muodot

Photo by Gert Stockmans on Unsplash

Väkivallan muodot

- 1. Fyysinen/sanallinen** - tuskan tai vamman tuottaminen lyömisen, potkaisemisen, työntämisen, polttamisen, fyysisen voiman, tai fyysisen tai lääkityksen aiheuttamien rajoitusten seurauksena, loukkaavat ja haavoittavat sanat, maineen mustaaminen, pelottelu, väärät syytökset, sanalliset hyökkäykset, uhkailu, hylkääminen.
- 2. Henkinen** – käytös, joka haavoittaa itsetuntoa tai hyvinvointia, joka aiheuttaa voi aiheuttaa henkistä tuskaa, henkistä/tunneperäistä tuskaa ja paha oloa, levottomuutta, ahdistusta, nöyryytystä tai stressiä ikääntyvälle henkilölle.
- 3. Seksuaalinen** – mikä tahansa seksuaalinen kontakti, joka ei perustu ikääntyneen suostumukseen
- 4. Taloudellinen tai materiaallinen** – ikääntyneen rahojen/varojen laitton tai asiaankuulumaton käyttö, eläkerahojen hyväksikäyttö ja kontrollointi, omaisuuden varastaminen, hyväksikäyttö, lastenlapsista huolehtimaan pakottaminen.
- 5. Hoidon laiminlyönti** – kieltäytyminen tai epäonnistuminen tarvittavan hoidontarpeen täyttämisessä, kuten lääkkeiden, vaatetuksen, ravinnon tai tarpeellisen suojan tarjoamisessa.

Väkivallan muodot

Jotkut tutkijat sisällyttävät myös kuudennen väkivallan muodon

Kaltoinkohtelu laitoksissa – sisältää laiminlyöntiä tai puutteellista hoitoa laitospäristössä. Se voi tapahtua sairaalassa tai hoivakodissa. Hoitohenkilöstö ei välttämättä tarkoituksellisesti kaltoinkohtele ihmisiä. Kysymys voi olla tavoista ja rutiineista, joilla henkilökunta on tottunut toimimaan.

Havaittuja kaltoinkohtelun muotoja ovat: henkinen, fyysinen ja taloudellinen väkivalta, fyysisesti aggressiivisen asukkaan rankaisu tai heidän valintojensa epäminen. Lisäksi laitoksissa esiintyy väkivaltaa asukkaiden kesken.

3

Ikääntyneisiin kohdistuvan perhe- ja lähisuhdeväkivallan olosuhteet ja ympäristöt

Photo by Huy Phan on Unsplash

Olosuhteet ja ympäristöt

- Kodeissa omais- ym. hoitajien, perheenjäsenten tai muiden toimesta
- Palvelukeskuksissa- tai hoivalaitoksissa kuten pitkäaikaishoitoa ja asumispalveluja tarjoavissa organisaatioissa tai saattohoidossa (toisten asukkaiden tai hoitajien taholta)
- Sairaaloissa
- Päiväkeskuspalveluissa
- Yhteisöissä ja yhteiskunnassa

4

Ikääntyneisiin kohdistuvan perhe- ja lähisuhdeväki- vallan yleisyys

Photo by Tim Doerfler on Unsplash

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan yleisyys

Ikääntyneisiin kohdistuvan väkivallan yleisyyttä koskevissa tutkimuksissa tulokset vaihtelevat 1%-35%:n välillä johtuen siitä, miten väkivalta määritellään (esim. muodot), tutkimus- ja otosmenetelmistä, maiden tulotasosta ja sosiaalisista normeista.

Laajin eurooppalainen ikääntyneisiin kohdistuvan perhe- ja lähisuhdeväkivallan esiintyvyyttä koskeva **ABUEL**-tutkimus (Abuse of the Elderly in the European Region) tehtiin seitsemässä Euroopan maassa, ja siihen osallistui 4 467 henkilöä iältään 60–84 vuotta.

Tulokset osoittivat, että:

- 19,4 % ikääntyneistä koki henkistä väkivaltaa
- 2,7 % fyysistä väkivaltaa
- 0,7 % seksuaalista väkivaltaa
- 3,8 % taloudellista väkivaltaa
- 0,7 % sai vammoja väkivallasta.

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan yleisyys

Systemaattisen katsauksen ja meta-analyysin mukaan 28 maassa 60-vuotiaisiin tai vanhempiin kohdistuvan väkivallan keskimääräinen luku yhden vuoden ajanjaksolla oli 15,7%, vuosina 2002-2015. Tämä tarkoittaa, että joka kuudes ikääntynyt on väkivallan uhri. Tämä on 141 miljoonaa uhria vuosittain maailmanlaajuisesti. (Yon et al., 2017).

**Alueelliset yleisyyden vaihtelut: Aasia 20.2%, Eurooppa 15.4%,
Amerikka 11.7%**

	Maiden lukumäärä	Otoskoko	Yleisyysarvio
Keskimäärin*	26	59 203	15.7%
Fyysinen	25	64 946	2.6%
Seksuaalinen	12	43 332	0.9%
Henkinen	25	60 192	11.6%
Taloudellinen	24	45 915	6.8%
Laiminlyönti	20	39 515	4.2%

*Väkivalta voi koostua minkä tahansa väkivallan muodon yhdistelmästä.

Ikääntyneisiin kohdistuvasta perhe- ja lähisuhdeväkivallasta jää jopa 80% huomioimatta

Syitä:

- ikääntyneiden eristyneisyys,
- seurausten pelko kertomisesta,
- uhria ei tunnisteta,
- yhtenäisten raportointilakien (ilmoitusvelvollisuus) ja -menettelyjen puuttuminen,
- yleinen vastarinta tai laiminlyönti – mukaan lukien ammattilaisten – ilmoittaa epäillyistä lähisuhdeväkivallan tapauksista,
- sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön koulutuksen puute tunnistaa merkkejä ja oireita ja miten tukea ikääntyneitä uhreja,
- puutteet kansallisissa terveydenhuollon ohjeissa ja parhaissa käytännöissä väkivaltaa kokeneiden ikääntyneiden uhrien kohtaamisessa,
- tutkimuksissa on myös jätetty kokonaan pois kognitiivisia ongelmia omaavat ikääntyneet; ryhmä, joka on hyvin haavoittuva perhe- ja lähisuhdeväkivallalle.

Miten tunnistaa ikäntyneisiin kohdistuvaaperhe- ja lähisuhdeväkivaltaa: merkit, oireet ja riskitekijät

Photo by Vladimir Soares on Unsplash

Merkit ja oireet

Fyysinen

- ▶ Maininnat fyysisen pahoinpitelyn kohteeksi joutumisesta
- ▶ Omaishoitaja tai omainen näyttää olevan ylisuojeleva, kertoo ristiriitaisia tarinoita, ei jätä vanhempaa ilman valvontaa
- ▶ Selittämättömät kaatumiset ja vammat, epäselvistä syistä johtuvat murtumat
- ▶ Palovammat ja mustelmat epätavallisissa paikoissa tai epätavallisen tyyppisiä
- ▶ Haavoja, sormenjälkien muotoisia mustelmia ja muita merkkejä fyysisestä kiinnipitämisestä, merkkejä siitä, että henkilö on saattanut olla sidottu tai muuten fyysisesti rajoitettu
- ▶ Henkilö hakee hoitoa useilta eri lääkäreiltä tai terveyskeskuksista

Merkit ja oireet

Hoidon laiminlyönti

- ▶ Aliravitseminen tai nestehukka ilman sairauteen liittyvää syytä
- ▶ Todisteita riittämättömästä hoidosta tai huonosta hygieniatasosta, likaisista vaatteista, huonoista elinoloista
- ▶ Haavaumat, joita ei ole hoidettu
- ▶ Liialliset toistuvat reseptit tai lisääntynyt lääkevarasto kotona annostelun puutteesta johtuen
- ▶ Liiallisesta lääkityksestä johtuvia myrkytyksen merkkejä.

Merkit ja oireet

Henkinen

- ▶ Muutos ruokailutottumuksissa tai unihäiriöt
- ▶ Pelko, hämmennys, alistuneisuus
- ▶ Passiivisuus, vetäytyvyys tai masennus
- ▶ Avuttomuus, toivottomuus tai ahdistus
- ▶ Ristiriitaiset kertomukset tai muu epäselvyys, joka ei liity mielenterveyteen
- ▶ Haluttomuus puhua avoimesti
- ▶ Fyysisen, katse- tai puhekontaktin välttäminen hoitajan kanssa
- ▶ Ikääntynyt on eristetty muista ihmisistä

Merkit ja oireet

Seksuaalinen

- ▶ Kertoo seksuaalisesta väkivallasta
- ▶ Seksuaalinen käyttäytyminen, joka ei ole sopusoinnussa ikääntyneen tavanomaisten suhteiden ja persoonallisuuden kanssa
- ▶ Selittämättömät muutokset käyttäytymisessä, kuten aggressiivisuus, vetäytyminen tai itsensä silpominen
- ▶ Toistuvat vatsakivut tai selittämättömät emättimen tai peräaukon verenvuodot
- ▶ Toistuvat virtsateiden tai sukupuolielinten tulehdukset tai mustelmat rintojen tai sukuelinten alueella
- ▶ Revenneet, tahraiset tai veriset alusvaatteet

Merkit ja oireet

Taloudellinen/materiaalinen

- ▶ Tililtä otot, jotka eivät vastaa ikääntyneen tavanomaisia tarpeita
- ▶ Muutokset testamentissa tai omistusoikeudessa kodin tai omaisuuden jättämiseksi "uusille ystäville tai sukulaisille"
- ▶ Omaisuutta on kadoksissa
- ▶ Korujen tai henkilökohtaisten tavaroiden katoaminen
- ▶ Epäilyttävää toimintaa luottokortilla tai muilla pankkitileillä
- ▶ Palvelujen puute, vaikka ikääntyneellä olisi niihin varaa
- ▶ Hoitamattomat terveydenhoidon tai mielenterveysongelmat
- ▶ Hoidon taso ei ole oikeassa suhteessa ikääntyneen taloudelliseen tilanteeseen tai tuloihin

Merkit ja oireet

Laitosolosuhteissa tapahtuva perhe- ja lähisuhdeväkivalta

- ▶ Ei tarjota valinnan vapautta tai ei edistetä itsenäisyyttä
- ▶ Henkilökohtaisen hoitosuunnitelman puute
- ▶ Ei joustavuutta nukkumaanmeno- tai vuoteesta nousemisajoissa
- ▶ Asiaankuulumaton vuoteessa oleminen, estäminen tai rajoitus
- ▶ Henkilökohtaisten vaatteiden tai omaisuuden puute
- ▶ Vaarallinen tai epähygieeninen ympäristö
- ▶ Painehaavojen ja haavaumien kehittyminen ilman sairauteen liittyvää syytä
- ▶ Ei kutsuta ikääntynyttä hänen nimellään
- ▶ Henkilöstön tai johdon tarpeeton osallistuminen henkilökohtaiseen talouteen
- ▶ Epätarkoituksenmukainen hoito tai lääketieteelliset toimenpiteet
- ▶ Henkilöstön tarpeeton vallan tai valvonnan käyttö

Merkit ja oireet

Laitosolosuhteissa tapahtuva perhe- ja lähisuhdeväkivalta

- ▶ Ei rohkaista vierailuihin tai sukulaisten tai ystävien tapaamiseen
- ▶ Ylikuormitetut laitosolosuhteet
- ▶ Autoritaarinen hallinto tai jäykät järjestelmät
- ▶ Johtamisen ja henkilöstön valvonnan puute
- ▶ Henkilöstön riittämättömyys johtaen huonolaatuiseen hoitoon
- ▶ Väkivaltaiset ja epäkunnioittavat asenteet iäkkäitä kohtaan
- ▶ Ihmisarvon ja yksityisyyden kunnioittamisen puute
- ▶ Ei kyetä käsittelemään kaltoin käyttäytyviä asukkaita
- ▶ Ei tarjota riittävästi ruokaa ja juomaa tai ei auteta ruokailemisessa
- ▶ Lääkkeiden epäasiallinen käyttö tai väärinkäyttö
- ▶ Hammashuollon, silmälasien tai kuulolaitteiden laiminlyönti
- ▶ Ei huomioida yksilöiden kulttuurisia, uskonnollisia tai etnisyyteen liittyviä tarpeita
- ▶ Henkilökohtaisen kirjeenvaihdon tai viestinnän häiritseminen
- ▶ Ei huomioida valituksia

Riskitekijät

YKSILÖTASO (Uhri)

- ▶ Riippuvuus, alentunut toimintakyky
- ▶ Huono fyysinen terveys
- ▶ Kognitiiviset ongelmat, muistisairaudet
- ▶ Käyttäytymisongelmat
- ▶ Mielenterveyden ongelmat
- ▶ Pienet tulot tai köyhyys
- ▶ Naissukupuoli; naiset ovat useammin uhreja kuin miehet
- ▶ Ikääntyminen, lähisuhdeväkivallan riski lisääntyy ihmisen ikääntyessä
- ▶ Taloudellinen riippuvuus
- ▶ Etnisen taustan aiheuttama syrjintä

YKSILÖTASO (Väkivallan tekijä)

- ▶ Henkiset ongelmat, mielenterveyden ongelmat
- ▶ Päihteiden tai alkoholin väärinkäyttö
- ▶ Taloudellinen riippuvuus
- ▶ Stressi, uupumus, raskas hoitotaakka
- ▶ Emotionaalisen uupuneisuus

Riskitekijät

PERHESUHTEET

- ▶ Perhe- ja lähisuhdeväkivallan historia
- ▶ Perheongelmat ja huonot ihmissuhteet
- ▶ Väkivallantekijän taloudellinen/henkinen riippuvuus ikääntyneestä tai päinvastoin
- ▶ Perheenjäsenet eivät tue toisiaan

YHTEISÖ

- ▶ Ystävien menetys
- ▶ Ikääntyneiden ja omaishoitajien sosiaalinen eristäytyminen, sosiaalisen tuen vähäisyys
- ▶ Omaishoitajien tuki-/koulutuspalvelujen puute
- ▶ Resurssien puute
- ▶ Maantieteellinen sijainti

YHTEISKUNTA

- ▶ Kulttuuriset normit
- ▶ Riittämättömät terveys- ja sosiaalipalvelut ikääntyneille
- ▶ Sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden riittämätön koulutus, henkilöstön työuupumus

6

Ikääntyneisiin kohdistuvanperhe- ja lähisuhdeväkivallan merkkien ja oireiden arviointi ja tulkinta

Photo by Todd Cravens on Unsplash

Merkkien ja oireiden arviointi ja tulkinta

Ikääntymiseen liittyvien muutosten ja prosessien huomiointi väkivaltaa arvioidessa

- **Ikääntyneiden luut** ovat ohuempia ja hauraampia (luun tiheys vähenee), mikä tekee niistä alttiimpia murtumille vamman tai sairauden seurauksena.
- Normaalilla **ikäntyvällä iholla** on suhteellisen hyvin säilynyt verenkierto. Ikääntymisessä iho ohenee ja elastinen lujuus vähenee. Kuitenkaan ei pelkästään ikä, vaan sairaudet aiheuttavat suurempaa alttiutta painehaavaumille.
- **Ultraviolettisäteilyn (UV-säteily) aiheuttama ihon ikääntyminen** (photoaging) tapahtuu pitkäkestoiselle säteilylle altistuksen seurauksena. Aurinko on suurimpia UV-säteilyn tuottajia. Otsonikato lisää UV-säteilyn aiheuttamia terveyshaittoja. UV-säteily rappeuttaa ihon sidekudosta aiheuttaen ihon ennenaikaista vanhenemista. Tästä seuraa ihon ryppyjä, tummia aurinkokesakoita ("vanhuuden kesakoita"), ihon paksuuntumista ja elastisuuden vähenemistä ja ihon pinnan verisuonien rikkoutumista.

Merkkien ja oireiden arviointi

Ikääntymiseen liittyvien muutosten ja prosessien huomiointi väkivaltaa arvioidessa

- **Mustelmia** esiintyy useammin ja ne häviävät hitaammin iäkkäillä kuin nuoremmilla henkilöillä, ja ne voivat kestää kuukausia tavanomaisen 1–2 viikon sijasta.
- Ikääntymisestä seuraa sekä **haju- että makuaistin vähenemistä**. Tämä voi johtaa ruokahalun vähenemiseen, laihtumiseen ja aliravitsemukseen.
- Ruokatorven yläosassa on sulkijalihas, jonka on avauduttava, jotta henkilö voi niellä ruokaa ja juoda nesteitä. **Ikääntymisen myötä ruokatorven yläosan sulkijalihaksen avautuminen voi vaikeutua**. Kiinteää ruokaa tai tabletteja voi olla vaikea niellä ja ne voivat juuttua ruokatorveen. Ruoka tai juoma voi joutua hengitysteihin tai keuhkoihin (aspiraatio). Tämä voi johtaa aspiraatiokeuhkokuumeeseen. Tämä muutos voi aiheuttaa myös painon laskua.

Merkkien ja oireiden arviointi

Ikääntymiseen liittyvien muutosten ja prosessien huomiointi väkivaltaa arvioidessa

- Ikääntyneet ovat alttiimpia nestehukkaan vähäisemmistä syistä kuin nuoremmat. **Vanhemmilla henkilöillä on vähentyneet kehon vesivarat ja janon tunne**; he eivät ehkä tunne janoa jopa 12–24 tunnin veden puutteen jälkeen. Tämä voi johtaa kuivumiseen ja sekavuuteen.
- Ikääntyminen hidastaa ruuansulatuksen toimintaa, ja tämä yhdessä **kehon vähentyneiden vesivarojen ja rasvan lisääntymisen seurauksena vaikuttaa lääkeaineiden imeytymisen muutoksiin**. Rasvaliukoiset lääkeaineet imeytyvät hitaammin ja vesiliukoiset lääkeaineet saattavat johtaa suuriin ja äkillisiin lääkepitoisuuksiin.
- Joskus **näkökyvyn heikkeneminen** voi vaikeuttaa kodin tai vaatteiden puhtaana pitämistä; kuitenkin, jos kognitiiviset kyvyt pysyvät normaalina, ikääntyneet pystyvät suoriutumaan päivittäisistä toiminnoista ja ylläpitämään asianmukaista siisteyttä.

Merkkien ja oireiden arviointi

Ikääntymiseen liittyvien muutosten ja prosessien huomiointi väkivaltaa arvioidessa

- Naiset kokevat useita fysiologisia muutoksia sukupuolielimissä ikääntyessään. **Sekä progesteroni- että estrogeenitasot laskevat ikääntymisen myötä.** Alentunut estrogeenitaso johtaa emättimen muodon muutoksiin, emättimen kuivuuden lisääntymiseen ja emättimen seinien ohenemiseen. Nämä muutokset voivat aiheuttaa kipua ja verenvuotoa yhdynnän aikana. Tällaiset ikään liittyvät muutokset, kuten emättimen eritteiden muuttunut happamuus ja alentunut estrogeenitaso, tekevät vanhemmista naisista alttiimpia emättimen ja virtsarakon infektiolle.
- Ikääntyvä iho ohenee ja sen toimintakyky heikkenee. Ihon luontaisten rasvojen määrä vähenee, ja iho kuivuu herkemmin. Kuivuessaan iho voi kutista ja tulehtua. **Ihon kuivuudesta johtuvan ihottuman** (asteatoottinen ekseema) tyypillinen paikka on nilkka ja säären alaosa. Ihottumaan liittyy tavallisesti kutinaa. Ihon pinta punoittaa, hilseilee ja halkeilee. Suurin osa ikääntyneistä kärsii kuivasta ihosta.

Merkkien ja oireiden arviointi

Ikääntymiseen liittyvien muutosten ja prosessien huomiointi väkivaltaa arvioidessa

- Korkea ikä ja verisuonten kalkkiutumisen voivat altistaa nenän limakalvon alla olevan **verisuonen katkeamiselle** (Epistaxis).
- **Ikääntyminen vaikuttaa tiettyjen elinten toimintaan, mielialaan, asenteeseen ympäristöön, fyysiseen kuntoon ja sosiaaliseen toimintaan**, määrittäen ikääntyneiden aseman perheessä ja yhteiskunnassa. Tämä voi johtaa
 - sosiaalisten roolien menettämiseen ja ihmissuhteiden vähenemiseen ja tähän voi liittyä
 - masennusta
 - tyytyväisyyden vähenemistä elämään
 - eristäytymistä
 - kiinnostuksen vähenemiseen ja yksinäisyyden ja vaaran tunteen lisääntymiseen.

Merkkien ja oireiden arviointi

Ikääntymiseen liittyvien muutosten ja prosessien huomiointi väkivaltaa arvioidessa

- **Monisairastavuus** on yleisempää iäkkäässä väestössä. Termi "monisairastavuus" tarkoittaa kansainvälisen määritelmän mukaan, että henkilöllä on vähintään kaksi samanaikaista pitkäaikaissairautta, vammaa tai toiminnanvajausta.
- Monisairastavuus voi johtaa **monilääkitykseen**, jolloin yksittäisten sairauksien ilmeneminen voi muuttua lääkkeiden yhdistelmissä niiden sivuvaikutuksina. Termi "monilääkitys" tarkoittaa sitä, että henkilöllä on käytössään vähintään viisi pitkäaikaisesti käytettävää lääkettä. Tällöin oireiden arvioinnissa on huomioitava lääkkeiden yhteisvaikutus. Monilääkitys ei itsessään lisää monisairastavuutta, mutta se suurentaa esimerkiksi riskiä joutua sairaalaan lääkehaitan vuoksi.

Fyysisten merkkien ja vammojen tulkinta väkivaltaa arvioidessa

Merkki/vamma	Arviointi
Seniili purppura (Ceilley R.I, 2017)	Purppurat ovat hyvänlaatuisia ihonsisäisiä verenpurkaumia (lat.purpura). Seniilin purppuran ensisijainen oire on suuret, purppuranpunaiset mustelmat, jotka ovat yleisimpiä käsien selässä tai kyynärvarressa. Ne muuttuvat ruskeiksi haalistuessaan. Nämä mustelmat kestävät yleensä yhdestä kolmeen viikkoa ennen haalistumista. Useimmissa tapauksissa seniilipurppura kehittyy pienestä traumasta. Yleisin seniilin purppuran kehittymiseen suoraan vaikuttava tekijä on ohut, helposti vaurioituva iho.
Mustelmat (Wiglesworth A. et al. 2009)	Useimmilla fyysisen väkivallan kohteeksi joutuneilla on mustelmia. Huomioitava arvioinnissa: <ul style="list-style-type: none">• Ikään liittyvät muutokset• Lääkitysten vaikutus (esim. verenhennuslääkkeet, tulehduskipulääkkeet)• Mustelman laajuus: epäile väkivaltaa, jos mustelmien läpimitta on yli 5 cm.• Iän määrittely värin perusteella: Mustelman väri on epävarma määriteltäessä mustelman ikää ikääntyneillä.

Fyysisten merkkien ja vammojen tulkinta väkivaltaa arvioidessa

Merkki/vamma	Arviointi
Murtumat (Gibbs LM 2014)	<p>Oikeuslääketieteellistä tietoa ikääntyneiden murtumista on vain vähän. Huomioitava arvioinnissa:</p> <ul style="list-style-type: none">• ikääntymiseen liittyvä hormonaalinen muutos, osteoporoosi (erityisesti naisilla), huono ravitsemustila, D-vitamiinin puute, alkoholismi, pitkäaikainen steroidien käyttö ja syöpä.• Ikääntyneille sattuu paljon kaatumisia.
Palovammat (Dyer et al. 2003)	<p>Arvioitava koko, sijainti, muoto ja kerrottu syntyhistoria. Huomioitava mikä tahansa pehmeän kudoksen alue, jonka ei pitäisi joutua kosketuksiin vahingossa jonkun kuuman esineen tms. kanssa kuten käden selkämys, jalkapohjien, pakaran tai selän. Esineen muotoiset: silitysrauta, tupakka. Voi olla kuuman nesteen tai höyryn aiheuttama, esim. ikääntynyttä suihkutettaessa tai saunotettaessa.</p>

Fyysisten merkkien ja vammojen tulkinta väkivaltaa arvioidessa

Merkki/vamma	Arviointi
Painehaavaumat (Dyer et al. 2003)	<p>On erilaisia näkemyksiä siitä, mitkä painehaavaumat liittyvät sairauksiin ja mitkä hoidon laiminlyöntiin tai väkivaltaan.</p> <p>Heikko ravitsemus on painehaavaumien riskitekijä. Sokeritauti altistaa painehaavaumille.</p> <p>Painehaavaumat esiintyvät useimmiten häntäluun, lonkkaluun tai kantapäiden alueella.</p> <p>Infektoituneet ja nekroottiset painehaavaumat sekä lukuisat syvät painehaavaumat voivat liittyä hoidon laiminlyöntiin.</p> <p>Jos pahalle haisevaa tai nekroottista painehaavaumaa ei ole hoidettu, on lähes aina kysymys hoidon laiminlyönnistä.</p>

thanks!

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein